

LUPȚA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA
EUROPA

FRF 250
FRF 300

In alte valute tariful este majorat
pentru acoperirea cheltuielilor
bancare :
DM 100 - Fr. Elv. 90 - L. St. 35

Cu avionul :

AFRICA
AMERICA DE NORD
ISRAEL
AMERICA DE SUD
ASIA
AUSTRALIA

FRF 350
FRF 400

USA 60 sau echivalent
USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 46. 02. 05. 40 - Télex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 46.02.14.37

Numărul 212

22 octombrie 1993

NOTE DINTR-O CĂLĂTORIE ÎN ROMÂNIA

1. Din lumea văzută și auzită

În septembrie a.c. m-am aflat la București, în cadrul misiunii PNUD-TOKTEN. Principalul scop al misiunii, printre alte probleme de dezbătut, a fost de a informa Ministerul Cercetării și Tehnologiei, Ministerul Industriilor și cadrele de conducere din principalele institute și întreprinderi economice (mai ales din sectorul electrotehnic și electronic) asupra criteriilor europene privind certificarea calității produselor și a sistemelor de asigurare a calității adoptate, în raport cu standardele și "directivele" europene. Aceasta a implicat vizite și mese rotunde în întreprinderi și institute de cercetare.

Mi-a făcut plăcere să constat eforturile noului Minister al Cercetării și Tehnologiei privind organizarea și sprijinirea cercetărilor prin programe naționale și finanțarea lucrărilor printr-o comisie de specialiști, de tipul CNRS din Franța, dintr-un fond de 1% prelevat din cifra de afaceri a întreprinderilor. A menține și crea nuclee puternice de cercetare este o necesitate evidentă pentru economia românească iar tendințele de a reduce la dimensiuni "umane" unitățile de cercetare prin scindare, restrângerea efectivelor la nevoile reale, au condus la o anumită stabilitate instituțională. Munca cercetătorilor este însă dificilă din cauza vechilor mentalități, a neimplicării în sensul economiei liberale a unora dintre ei, a indiferenței întreprinderilor economice față de dezvoltarea noutăților. Eforturile de profesionalism și eficiență ale acestui minister (condus de Doru Dumitru Palade, n.r.) sunt îngrădite de lentoarea parlamentului, care n-a luat în discuție nici până astăzi proiectul de lege al cercetării depus de executiv.

Mi-a făcut deasemenea plăcere atitudinea și voința multor specialiști și conducători de întreprinderi și institute de a moderniza concepțiile organizatorice ale unităților lor, pe principiile economiei de piață și a noilor relații de import-export și de cunoaștere și introduce principiile europene de certificare a calității produselor și a sistemului de asigurare a calității în unitățile economice.

Am constat însă o completă lipsă de informare în domeniul "directivei CEE", condiții sine qua non pentru circulația bunurilor și serviciilor pe Piața Comună începând cu 1995. Statul nu și-a îndeplinit rolul informațional, deși are reprezentanți la Comunitatea Europeană. Numirea, în urmă cu două-trei săptămâni, a unui ambasador al CEE la București, va ușura poate circulația informației, fără de care economia românească se va găsi complet dezarmată în fața granzilor comerciale. Hoțărârea de anul trecut de

a crea un sistem de certificare și mărci începe abia acum să fie schițată, cu sprijinul PUND atît pe linie de specialiști cît și pe linie logistică și financiară, realizarea practică necesitînd încă cel puțin un an. Este de menționat că PUND a creat la București un mic "centru de promovare a întreprinderilor private de talie mică și mijlocie", alcătuit din specialiști cu bună experiență în domeniu, care a tratat peste 1000 de dosare de constituire a unor astfel de PMI/PME.

Dincolo de aspectele pozitive, ca și de restructurări devenite inevitabile, în special în ce privește readaptarea volumului de personal la cel de afaceri (în medie, pe țară, redus în industrie cu 54% față de 1989), am putut constata deficiențe a căror înlăturare trebuie urgentată atît prin inițiative de jos în sus, cît și de sus în jos. Trebuie renunțat mai ales, în ce privește baza, la mentalitatea că totul trebuie să vină, ca organizare, de la stat. Am fost martor al unor inițiative fructuoase, în unele întreprinderi și institute de cercetare, dar am constatat și neadaptação: răspuns prea lent la oferte cu pierderea clienților, lipsă de "agresivitate" comercială, lipsuri grave în prezentarea produselor și activităților (pe motiv că prospectele "costă"), lipsă de inițiativă în restructurări inevitabile de personal (ca și cînd întreprinderile ar fi instituții de binefacere și nu surse de produse și servicii de calitate, creatoare de profit). Este momentul adevărului, cînd cei care sunt în stare să înțeleagă regulile economiei reușesc să supraviețuiască și să progreseze, iar cei ce nu știu să se adapteze ajung la faliment sau la reduceri de personal, uneori chiar mai mari decît 50%.

Cunosc trei întreprinderi: fabrica de frigider Găești, fabrica de motoare electrice mici Pitești, fabrica de turisme de teren ARO, care merg din plin, inclusiv la export - și acestea nu sunt chiar păsări rare. În schimb, gigantii din metalurgie, chimie și construcția de mașini nu s-au adaptat și, în afară de colosi energofagi, își datorează existența unui pompaj exagerat de fonduri din partea guvernului. Fără restructurare și fără legea falimentului, întreprinderile bolnave trag la fund întreaga economie.

În legislația economică sunt lipsuri importante, unele dispoziții lipsesc complet. De exemplu, marile întreprinderi (dincolo de faptul că sunt subvenționate neeconomic cu fonduri de stat) și cele de talie mică și mijlocie sunt tratate nediferențiat, cînd se știe că pîrghiile statului trebuie să dea prioritate celor din urmă, inclusiv pe linie de privatizare. Ratele dobînzilor creditelor sunt extrem de mari (între 50 și 80%), ceea ce blochează orice dezvoltare. Beneficiile sunt puternic impozitate (pînă la 80%), ceea ce

face că nu există fonduri de investiții și e paralizat orice progres tehnic, or, cele mai multe întreprinderi n-au fost întreținute corect sau deloc de vreo 10 ani. Tehnica de calcul este încă timid introdusă în întreprinderi, iar organismele oficiale nu recunosc listurile drept documente contabil-financiare (cam primitivă concepție)!

Tineretul se ghidează altfel în opțiunile lui. Locurile la facultățile tehnice nu sunt complet ocupate din lipsă de candidați (supradimensionare moștenită și neadaptação noilor condiții sociale), în schimb la facultățile de drept și economie este o îmbulzeală extraordinară. Și cu toate că întreprinderile au o acută lipsă de juriști și economiști, creșterea numărului de locuri la acest tip de facultăți nu corespunde încă nevoilor reale. De altfel, așa numita "autonomie universitară" a reușit să rupă slabele legături dintre învățămînt și economia națională, creîndu-se tot felul de specialități în facultăți care nu pornesc de la cerințele obiective, ci de la "cerințele" subiective ale cadrelor didactice. Școala românească încă n-a înțeles că are de oferit societății un produs: specialistul. Or, specialistul care iese de pe băncile școlii n-are nici o relație cu piața muncii. Inginerii, de exemplu, sunt prea tehnicizați și îngust specializați, lipsindu-le cunoștințele de management modern, de legislație, de economie concretă. Ba am văzut un caz unde un fost profesor de marxism preda ... marketing! E ușor de văzut ce nivel de cunoștințe poate căpăta astfel un student.

În general, nimeni nu vrea să supere prea tare pe nimeni. "Laissez-faire"-ul este la ordinea zilei. Coordonările sunt slabe, mai ales că din 1990 întreprinderile au fost aruncate în apă, să înoate singure, ca și cînd statul se poate dezinteresa de propria lui avuție, de care nici măcar nu se descarcă prin privatizare. Un director de întreprindere de stat constata, în fața mea, că el nu știe să aibă vreo legătură cu Ministerul Industriilor.

Privatizările sunt puține, reduse, frînate, chiar și în comerț n-au depășit 50%, iar în industrie sunt sub 1%. Frînarul fruntaș este parlamentul, care ține în sertare zeci și zeci de proiecte de lege. Parlamentul a fost harnic doar la autovotarea legii "viitorilor foști", adică la reglementările drepturilor parlamentarilor cînd ei nu vor fi ce mai sunt azi, și asta tocmai cînd Elțin dizolvase "parlamentul" rus. S-a ajuns chiar la un vid juridic din această acuză (mă refer exclusiv la domeniul economic), ceea ce contribuie la descurajarea aportului de capital străin (dar nu e singura cauză).

Prof. dr. Dumitru F. LĂZĂROIU

(urmare în numărul viitor)

JAFUL PATRIMONIULUI

Executorul testamentar al fraților Krikor și O. Zambaccian, Jacques Zambaccian, domiciliat actualmente la New-York, a adresat în 23 septembrie 1993, președintelui Iliescu, o scrisoare, transmisă la Radio Europa Liberă, și documentele necesare privind cele trei donații făcute sub șantaj și amenințare ale Muzeului Zambaccian.

Primul act de donație, făcut sub constrângere datează din 1947. În 1955, Krikor Zambaccian, care auzise de la avocatul său că i se va desființa Muzeul, încearcă să se sinucidă. În 1961, tatăl lui J. Zambaccian, O. Zambaccian, este răpit de securitate de pe stradă și obligat în anchetă să-și "doneze" colecția numismatică. Peste un an se stingea din viață la Spitalul Fundeni K. Zambaccian, care nici în ultimele clipe de viață nu a fost scutit de încercarea oficialităților de a-i smulge un act de donație. Ceea ce nu s-a putut obține de la un muribund, va fi obținut prin repetate amenințări cu o nouă arestare - "banii sau viața" - de la O. Zambaccian, în 1963: donația ultimelor pînze, cele 17 tablouri ale impresionistilor francezi.

"În 1978, la un an după desființarea Muzeului Zambaccian, m-am hotărât, în ciuda tuturor riscurilor unui regim de teroare și în baza clauzelor din actele de donație ale familiei mele, să cer prin proces public, la tribunal, respectarea voinței înaintașilor mei. Nici un avocat nu a îndrăznit să se angajeze în acest proces și atunci am pledat personal pentru cauza muzeului. Un apel telefonic din partea Biroului Politic al CC PCR către Tribunal a rezolvat tovarășește problema: "Acțiunea respinsă ca fiind neîntemeiată".

Azi, la aproape 4 ani după revoluție, donația Zambaccian continuă să fie uitată, maltrată, profanată. Operele de artă sunt risipite, iar lăcașul a devenit obiect de închiriat pe valută forte. Cred că este de ajuns.

Comportarea guvernului Republicii România față de gesturile înaintașilor mei este inadmisibilă și intolerabilă. De altfel, donațiile părinților mei nu au avut dintru-început și pînă în prezent o bază morală, juridică. Totul s-a făcut sub teroare, sub amenințare și în suferință. Actele de donație, fragile, precum și acceptarea lor de către statul român au fost neonorate, desconsiderate, ceea ce atrage de la sine anularea lor legală, firească. Pentru a nu vă pune în fața lumii libere și civilizate într-un proces de talie internațională, vă rog Domnule Președinte să dispuneți restituirea bunurilor ce aparțin astăzi de drept celor doi moștenitori legali, frații Jacques și Marcel Zambaccian:

1. Bunurile de artă și clădirea din București, strada Muzeul Zambaccian 21 A, conform inventarului din fostul act de Donație 1947, neonorat. 2. Operele de artă cuprinse în inventarul fostului Act de Donație 1956, nerespectat, J. Zambaccian fiind îndepărtat de la Muzeul Zambaccian prin desființarea unității în 1977. 3. Bunurile de artă cuprinse în inventarul din fostul Act de Donație 1962 - desconsiderat, operele de artă franceză fiind dislocate. 4. Restituirea chiriei în valută pentru clădirea fostului Muzeu Zambaccian de la desființarea lui pînă în prezent. 5. Restituirea

MIRACOLUL MAȘINII DE BANI

Întreprinderea comercială CARITAS n-are nici o legătură cu acțiunea umanitară catolică. Stridentul abuz al denumirii măsoară înșa insolența cu care "jocul de întrajutorare" - apărut în aprilie, la Cluj, sub conducerea lui Ion Stoica și tutelat de PUNR în persoana președintelui partidului, care este și primarul de trista celebritate, Gh. Funar - s-a lansat întru acapararea credulilor speriați de sărăcie dar mai ales dornici de milioane rapide și nemuncite. După o scurtă perioadă de neîncredere, fenomenul Caritas face furori: mii de oameni își retrag economiile de la CEC sau fac împrumuturi la bancă, sume uneori mai mari de un milion, aprobate de bancă (!!) și depuse la Caritas. Ioan Stoica a decis însă să limiteze plafonul de depuneri la 160.000 lei. La mijlocul lui septembrie, Caritas avea 2 milioane de depunători. Psihoza a cuprins nu doar orașul: parohii întregi vin să-și depună economiile, trenurile spre Cluj sînt luate cu asalt, nici în week-end nu se oprește mașina de bani. Oamenii așteaptă stoic ore întregi, dacă nu sunt dispuși să-și mituiască pe membri corpului de gardă ai sălii de sport, oferită de primărie lui Ion Stoica.

Caritasul a fabricat de azi pe mîine milionari, care exercită o adevărată fascinație în haosul și mizeria din România, unde 40% din populație se află sub pragul de sărăcie. Și ce cumpără clujenii care au devenit milionari? Frigidere, mașini de spălat, autoturisme - mai bine de jumătate din producția de mașini a Piteștiului este contractată de Cluj! Leșind din impostura comunistă se intră vertiginos, în atmosfera lipsită de speranță a prezentului, în impostura banului multiplicat fără efort, de la sine...

Ioan Stoica a deschis de curînd la Cluj un magazin, "Le grand" - cu un motto din Voltaire -, modern și bine aprovizionat, mărfurile avînd prețuri mai mici decît cele practice în oraș, la inaugurare fiind prezenți primarul Funar și prefectul Grigore Zanc. Fiindcă jocul de întrajutorare Caritas oblaudit de PUNR-ului este o afacere politică. De curînd, Victor Surdu, președintele PDAR care duce tratative de alianță cu partidul lui Gh. Funar, a declarat: "jocul Caritas este un fenomen foarte important în crearea unei clase medii de întreprinzători." Întreprinzători? Dar nimeni nu produce în aceasta roată a norocului.

Furia s-a răspîndit acum în toată țara și jocuri de întrajutorare în stilul Caritas se multiplică: de curînd, doi patroni gălățeni, soții Gruia, au poposit la Deva și, doar în trei săptămîni, au ușurat de 300 milioane de lei 18.000 de creduli - pensionari, invalizi, studenți, elevi... După arestarea soților Gruia, care veniseră la Deva să acopere falimentul firmei din Galați, visătorii asaltează poliția pentru a-și recupera banii...("Adevărul").

În 5-7 octombrie, magia Caritas părea că se clatină: două zile nu s-au făcut plăți. Știrea

prin Banca Națională a celor 760 monezi de aur Union Latine, Sovereign, Napoleoni, a celor - 12 - piese numismatice arătate precum și cei 100 coșoși din fișicul Studbaker.

Nu se poate ca tovarășul general Staicu și maior Manole să nu-și amintească de toate

fusese dată la BBC și comentată la Tv. În 10 octombrie, patronul întreprinderii a dat o conferință de presă pentru a liniști spiritele și a recapitula realizările - cîteva milioane de oameni bogăți, un supermarket, proiectînd alte zece magazine, un post de televiziune, un institut clujean pentru copiii superdotați, ș.a. La sfîrșitul conferinței de presă a fost biencuvîntat de vicarul bisericii ortodoxe din SUA: "Di. Stoica e un fenomen divin, "Caritas" este salvarea poporului român"... Întrebarea ar fi dacă providențialul are și alte resurse - emisiuni monetare sau conturi secrete, fiindcă prima sursă financiară este naivitatea săracilor, care vor deveni și mai săraci odată cu inevitabila prăbușire a sistemului Caritas.

Ministrul de interne a propus un amendament la codul penal, care este în dezbaterea comisiei juridice a Senatului, cu intenția de a interzice jocul de întrajutorare Caritas. Afacerea e din ce în ce mai serioasă. Președintele Curții de Conturi a atras atenția ca societatea comercială din Cluj absoarbe disponibilitățile populației în detrimentul CEC-ului, diminuînd sursele de credit ale băncilor și sporind presiunea inflaționistă. Pînă și președintele Iliescu s-a pus rău cu Funar prevestind prăbușirea firmei. The Economist crede că jocul se va menține numai atîta vreme cît volumul depunerilor se va dubla de la o luna la alta. Dar, în acest ritm, totalul anual al depunerilor va depăși produsul intern brut al României. Firma Caritas face plăți săptămînale de 74 milioane dolari, adică peste 300 milioane de dolari într-o singură lună și peste 1.5 miliarde dolari în cinci luni. "România liberă" constată că este exact suma pe care ar trebui s-o împrumute România pentru mersul bun al economiei.

CORUPȚIE LA TELEVIZIUNE

Pe 13 septembrie, la ora prînzului, poliștii i-au arestat în fragrant delict pe Vasile Tolcsvay, secretar al emisiunii "Actualități" și producător al emisiunii "Ora 25-Tranzit Tv" și pe Mihai Predescu, redactor la "Actualități". Aceștia primeau suma pretinsă patronului firmei Rio, din Timișoara, 15.000 dolari, pentru un reportaj publicitar degizat. Numai că patronul anunțase oficialitățile, explicînd că a fost amenințat cu un reportaj nefavorabil firmei, dacă nu scoate dolarii. Poliția economică și procuratura au înscenat momentul mituirii, surprinzîndu-i pe cei doi asupra faptului. Mihai Predescu era unul din cei mai obedienți comentatori față de putere. În locul lui Vasile Tolcsvay a fost numit Cristian Țopescu.

Paul Everac i-a suspendat pe cei doi din funcții, pe timpul cercetărilor. A doua zi, CNA a publicat un comunicat în care se specifica faptul că Televiziunea nu a respectat decizia acestei instituții cu privire la normele obligatorii pentru realizarea publicității, precizînd ilegalitățile comise de TvR în această privință. Sindicatul Liber din Tv, a propus o anexă la contractul de muncă care să conțină declarația privitoare la averea fiecărui angajat.

acestea, de cele întîmplate cu tatăl meu în "prestigioasa lor instituție din Calea Rahovei", deoarece cazul Zambaccian a fost deosebit, special, cînd în republica Populară Română, Economia de japcă era prioritară."(v. și pag. II, franceză/engleză)

■ "Die Welt" (22 septembrie), într-un articol intitulat "Vechea securitate trăiește într-o formă nouă", e de părere că foștii securiști și-au găsit forme civile de a se organiza, cum ar fi adăpostirea lor în unele partide politice ca PRM și PUNR.

■ Sterian Dumitrescu, de la ASE, comentează în săptămânalul "Capital", fiscalitatea exagerată din România, care se afla pe locul al patrulea printre țările în curs de dezvoltare din punct de vedere al ponderii acesteia în PNB, cu un procent de 37%. În anul financiar 1993, veniturile statului vor fi cu 53% mai mari decât în 1992, 31% provenind din impozitele pe salariu și pe profit. Or, preferabilă este reducerea lor și o intensificare a privatizării. Luigi Toma, în numărul precedent al revistei, se ocupa de raportul OECD, prezentat la Paris, din care reiese că România are un consum de energie primară, raportat la PNB, de cinci ori mai mare decât țările occidentale și de două ori mai mare decât cel al țărilor din est.

■ "Expres" se ocupă de catastrofale pierderi ale Companiei române de pescuit oceanic, bazându-se pe raportul prezentat Comisiei parlamentare anti-corupție de către fostul șef al Biroului export-marketing al instituției, David Lucian. Sunt prezentate doar câteva din afacerile care au sărăcit Compania, umplând, în schimb, buzunarele unor înalți funcționari de stat. Compania, de pildă, a livrat

făină de pește la "Avicola Internațional" Bacău, dar nu direct, ci prin firma londoneză "Atalanta UK", deci nu în lei, ci în valută, ceea ce a prejudiciat Compania cu imense sume. Implicați în afacere sunt foști miniștri secretari de stat de la Ministerul Industriei Alimentare.

■ "22" publică în numărul său din 13-19 oct. un interviu luat de Gabriela Adameșteanu președintei Institutului pentru Democrație în Estul Europei, Irena Lasota. Comparația situației din România cu cea din țările vecine este revelatoare. În primul rând, "cu excepția României, toate aceste țări au avut momente când forțele democratice au reușit să impună legi care să facă posibilă reforma economică... Diferențele țării din Estul Europei au ales căi diferite pentru rezolvarea dificilei probleme a privatizării, dar cel puțin au atacat-o.... În Bulgaria se face restituirea aproape integrală a proprietății, în toate părțile vezi mari magazine, mari restaurante, dar nu numai atât, bulgarii au început să producă, să confecționeze lucruri cu marca Bulgariei. Diferențele față de România se văd peste tot." Bucureștiul are aerul unei capitale din lumea a treia, haine care costă de 10 ori salariul unei profesoare, cartiere de beton asemănătoare ghetourilor, construcții neterminate... "În Cehia reîntoarcerea la democrație a început prin privatizare - small privatisation. Și ceea ce este foarte important este că este o privatizare pe baza licitațiilor publice: nu ai de-a face cu un prefect corupt..., ci în fiecare sîmbătă și duminică se fac licitații publice la care oamenii pot veni să cumpere un

mic magazin, un mic teren, un etaj etc., pentru ca să înceapă ceva. În România, eu am cunoscut oameni care, în '90 și '91 se hotărâseră să facă ceva... dar nu știu pe nici unul dintre ei care să fi reușit să pună pe picioare, din punct de vedere financiar, o întreprindere. (...) Când comunismul a început să dispară - de pildă în Cehia ori în Estonia - chiar din primele luni oamenii au înțeles că-și reiau în proprietate străzile, casele etc. Sîmbăta și duminica poți să vezi oameni care muncesc - curăță casele, repară acoperișurile, fac mici construcții, pun plante. Bucureștiul rămîne însă un oraș comunist, totul este stricat, peste tot este mizerie, cu toate că românii iubesc curățenia, și lor le place să trăiască în aceleași condiții cu celelalte popoare. Există însă această dominantă a spiritului comunist, centralist, în care nimeni nu răspunde de nimic. (...) România continuă să rămîna o țară mult mai bolnavă decât altele din Europa de Est pentru că nu s-a făcut decomunizarea (...) iar poliția secretă continuă să funcționeze în multe locuri." Decomunizarea este "o revoluție pașnică" care presupune "schimbarea oamenilor care au fost administratorii regimului comunist", bazat pe nomenclatură, prin concursuri, la toate nivelele, cu oameni competenți. Dar "Parlamentul e foarte pasiv", iar la niște alegeri anticipate, Irena Lasota este "foarte pesimistă în privința șansei de a câștiga a Opoziției, care este foarte divizată și care n-a fost în stare pînă acum să prezinte programe coerente care ar anima entuziasmul popular".

ÎNTÎLNIRE CU PARLAMENTARI ROMÂNI

Marți, 5 octombrie, Grupul de Studii Parlamentare (GETUPAR) din cadrul Fundației Naționale de Științe Politice a organizat o întîlnire cu o delegație parlamentară română, condusă de Oliviu Gherman, președintele Senatului. Au mai făcut parte din delegație: Radu Constantin Balthazar (PDSR), Radu Vasile (PN/CD), Mircea Vilcu (PUNR). Din partea franceză, în afara majorității membrilor GETUPAR, au mai participat specialiști în dreptul internațional, cercetători din cadrul CERi (Centre d'Etudes et de Recherches Internationales).

Ovidiu Gherman a început printr-o scurtă expunere privind organizarea, activitatea, preocupările actuale și de perspectivă ale Parlamentului României, insistînd pe activitatea legislativă a acestuia cît și pe procesul de maturizare politică a membrilor săi: "Am incurajat mult disputa politică în cele două Camere, muînd-o astfel din stradă în parlament. Încercăm astfel și o educare politică a cetățenilor, trecerea de la monolog și intoleranță spre un real dialog". În ce privește viitorul, se dorește o distincție mai clară între atribuțiile celor două Camere.

Radu Vasile a nuanțat poziția PN/CD față de unele probleme de principiu, cum ar fi noua Constituție - "Am votat contra acesteia pentru că nu apreciem modul în care ea garantează proprietatea privată și separația puterilor în stat" - sau a legii electorale - "Este absolut necesar să adoptăm o nouă lege electorală. Avem prea multe partide... multe dintre ele își caută încă identitatea și ideologia..."

Pentru Radu Ctin Balthazar a referindu-se la activitatea parlamentară interbelică, "Nu putem pretinde ca, după 50 de ani de dictatură, să avem o situație ideală... Timpul care trece le rezolvă pe toate".

Mai puțin preocupat de viața parlamentară, Mircea Vilcu s-a arătat înfinit mai grijuliu cu reabilitarea imaginii PUNR: "S-ar putea ca acest partid să fie receptat în mod fals. Unii dintre adversarii noștri politici îl consideră naționalist... El s-a născut ca o reacție în sprijinul populației române din Transilvania. Ulterior doctrina sa a cuprins elemente economice și sociale cu caracter liberal, pe alocuri apropiindu-se de doctrina PNT... Uneori imaginea noastră în

străinătate este confuză sau chiar deformată..."

Cîteva dintre întrebările și răspunsurile care au urmat.

I. Vi se pare un lucru bun ca cele două Camere să aibă atribuții atît de puțin diferențiate?

O.Gh.: "Existența a doua Camere produce, e drept, o încetinire a procesului legislativ? Sîntem însă foarte mîndri că avem o adevărată viață parlamentară... La sfîrșitul acestei legislații vom avea fie o singură cameră, fie tot 2 camere, dar cu atribuții mai distincte. Am fi vrut să dăm Senatului o mai mare pondere în ce privește politica externă dar deputații au reacționat dur, temîndu-se că nu vor avea o viață internațională comparabilă" (citește "deplasări în străinătate")

I.: Există diferențe sensibile în tre atitudinea parlamentarilor, sau ea e doar de natură politică?

O.Gh.: "Sunt partide cu o disciplină mai puternică (PNȚCD, UDMR), altele, cu o coeziune mai redusă. În Camera Deputaților e mai multă varietate decît în Senat, unde (cu cîteva excepții: A. Păunescu, Săndulescu, Lazăr) atitudinea e rezonabilă și constructivă. În C.D. sînt prea mulți avocați. Fiecare se consideră un potențial președinte al României și se comportă ca atare."

I. Care este procedeu prin care

președintele țării poate fi pus în cauză?

O.Gh.: "Au fost cîteva tentative individuale de a pune în cauză responsabilitatea președintelui dar ecurile lor n-au fost suficiente de puternice pentru a se ajunge la situația de a avea un întreg partid care să propună deschiderea acestei proceduri. Constituția precizează foarte bine cazurile cînd acest proces poate fi declanșat".

I.: Aveți o diversificare a competențelor senatului? Dacă da, cum?

O. Gh.: "Avem în vedere mai multe variante. Una ar fi lărgirea competențelor ca expresie a preocupărilor locale. Consilierii din ambele Camere studiază diverse posibilități pentru ca rolul specific al fiecăreia să fie mai bine definit."

I. : Cum procedați pentru a realiza consensul celor 2 camere?

O.Gh.: "Simplu: uneori reușim, alteori, nu. Dorim să ajungem în situația în care spectrul politic al Parlamentului și al fiecărui partid să fie clar definit."

I.: Aveți un Consiliu legislativ?

O.Gh.: "Nu încă, el urmează să fie creat."

A participat și consemnat,
Carmen Mariana MITREA

Pierderea memoriei, pierderea simțului realității

Cum scriam în nr. 210 din Lupta, în 11 septembrie, la librăria *Humanitas* din București a avut loc, în prezența autorilor, lansarea cărților "*Seismograf*", de Monica Lovinescu și "*Subiect și predicat*" de Virgil Ierunca, ambele publicate la editura condusa de Gabriel Liiceanu. O lansare-eveniment, în prezența unui numeros public, venit să întâlnească chipul celor două voci care, din depărtare, au fost trei decenii la rînd sinonime cu adevărul și curajul intelectual. Întrebarea stăruitoare care li s-a pus a fost dacă nu vor să conducă o revistă de cultură în România.

După un periplu, în care au fost însoțiți de Gabriel Liiceanu, - la Piatra Neamț, minăstirile Văratec, Agapia, Sihăstria, Neamț, Secu, Sucevița, Moldovița, Dragomirna, Voroneț etc, la casa memorială "Ton Creangă", Fălticeni și la "Casei oamenilor de seamă", care a aparținut familiei Lovinescu, la Putna, ca invitați ai Î.P.S. Pimen - Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au revenit la București.

În 22 septembrie, la inițiativa rectorului Universității, Emil Constantinescu, s-au întâlnit cu studenții și corpul profesoral. "*Noi nu trăim într-un sistem totalitar, ci într-unul mult mai periculos, care are toate aparențele democrației: o democratuză*" a observat Monica Lovinescu, care a mai spus despre libertatea presei: "*Actuala putere a găsit o forță neobișnuită lăsînd toată libertatea ziarelor: ele țipă, se indignază și nu e nici o reacție. Și acesta e unul din misterele românești!*"

A doua zi, la Muzeul Literaturii Române, au participat la comemorarea morții lui Eugen Lovinescu, iar în 24 septembrie, s-au întâlnit cu publicul bucureștean. Gabriel Liiceanu, moderatorul dezbaterilor, s-a întrebat, în cuvîntul de deschidere: "*De ce, spre deosebire de fascism, care a marcat memoria secolului, există tendința de a evacua comunismul din memorie?*" propunînd ca temă a întâlnirii cu Monica Lovinescu și Virgil Ierunca: "*Unde ne aflăm pe drumul despărțirii de comunism? Memorie și uitare*". Simbolic, întrunirea a avut loc în clădirea, recuperată nu de mult de Muzeul Țăranului Român, care fusese Muzeul PCR!...

Pledînd pentru un proces al comunismului, fără să așteptăm ajutorul sau sprijinul Occidentului, Monica Lovinescu a spus: "*O societate care nu cere socoteală pentru suferința ei riscă să devină ceea ce Noica numea o populație*", explicînd că suferința nu se poate vindeca decît după un diagnostic, adică o judecată morală și juridică a vinovaților, pentru că doar justiția poate evita răzburarea. Virgil Ierunca a citat-o pe Nadejda

Mandelstam: "*Problema de cîpetenie este de a învinge amnezia. Trebuie ca totul să se plătească, altfel nu există viitor. Pierderea memoriei înseamnă a pierde simțul realului.*"

Unde ne aflăm pe drumul despărțirii de comunism? "*Într-un imobilism al tranziției. Spre deosebire de 1990, găsesc un orizont lipsit de speranță, în care involuția este vizibilă la fiecare pas. Originalitatea stă în faptul că toate greutățile economice nu vin din aplicarea reformei, ci din stagnarea sau refuzul ei. (...) Restaurarea nu e a comunismului, ci a unor comuniști dintre cei mai compromiși. Uitați-vă de cine suntem reprezentați în Parlamentul European și cine se află în comisiile culturale ale Parlamentului României. Sfînta mare nerușinare este un atribut al democrației noastre originale.*"

George Pruteanu a vorbit despre scriitorii care, făcînd pactul cu diavolul, au justificat comunismul. Virgil Ierunca a precizat că ei - Călinescu, Sadoveanu, Arghezi - sunt un motiv de tristețe fiindcă, fără beneficiu în plan estetic, dimpotrivă, descalificîndu-și vocația, au avut mereu termenul de comparație a unor mari valori - Vasile Voiculescu și Mircea Vulcănescu - care au ales martiriul. Despre scriitorii care astăzi au ales colaborarea cu puterea, Virgil Ierunca s-a întrebat de ce își spun "apolitici": "*Le e rușine cu partidul politic pentru care au făcut o opțiune?*"

Octavian Paler a reproșat Occidentului complicitatea cu dictaturii comuniste, întrebînd: "*Nu cumva nu se face judecata comunismului, fiindcă Occidentul ar trebui să recunoască propriile culpabilități, ale celor care i-au dat lui Ceaușescu titlul honoris causa? Sunt intelectuali care au așteptat șocul Soljenișin pentru a se trezi și ne acuzau pe noi că nu explodăm!*" Amintind că recunoașterea erorilor stîngismului, făcută de intelighenția franceză, are dimensiunea unei biblioteci, "*ceea ce nu se întîmplă în răsărit*", Monica Lovinescu a replicat: "*Nu putem la înfînit să ne gîndim la ceea ce nu pot face alții pentru noi. Nu crezi că ar fi bine să contăm puțin și pe noi? (...) Occidentul nu are răspuns la ceea ce se întîmplă în est. Ne facem iluzii dacă ne închipuim că Occidentul ne va fi de vreun ajutor.*"

Horia Bernea a întrebat dacă stîngismul nu a prins în Occident datorită scăderii sentimentului religios. "*Este evident, a răspuns Monica Lovinescu, că ideologiile au prins mai mult la intelectualii la care decreștinarea era mai matură.*"

Ultimul cuvînt al întrunirii a aparținut lui Virgil Ierunca: "*Nu vreau să încheiem această reuniune cu ceva personal. De aceea vă voi oferi un citat din sociologul Jacques Julliard: "Secolul al XX-lea a început la Sarajevo, în 1914, și s-a încheiat în decembrie 1989 la București." Sîntem, oare, siguri că, dacă s-ar întoarce acum la București, Jacques Julliard ar mai scrie așa ceva astăzi?"*

(după "22" și "România liberă")

"Românii erau oameni cuminți..."

În 1948, pe cînd era atașat cultural la ambasada română din Paris, profesorul Alexandru Ciorănescu a decis să se exileze, găsindu-și adăpost la Tenerife (Insulele Canare). România pierdea o strălucită personalitate, cu care se îmbogătea cultura Spaniei. Opera sa se împarte pe mai multe domenii: istorie, literatură franceză, literatura spaniolă, arta barocului, ator a trei volume de poezii și a unui roman scris în franceză. Monumentala *Istorie a Canarelor*, prima de acest fel în lume, este doar un exemplu. De altfel, în Santa Cruz, orașul care l-a investit cu titlul de cronicar oficial, o stradă îi poartă numele... O altă lucrare de referință este *Bibliografia literaturii franceze din secolele XVI, XVII, XVIII*, care a primit diferite premii internaționale.

După 45 de ani, profesorul Ciorănescu a revenit în România, la Bușteni, unde a petrecut o vacanță de trei luni și a început un ciclu de "*Aminiri*". Înainte de a pleca spre Spania, în 9 septembrie, s-a întâlnit, la Casa Vernescu, cu oamenii de cultură din Capitală. A fost vorba de presiunea istoriei asupra destinului și opțiunilor, a fost evocată viața literară dinaintea instalării dictaturii comuniste, cînd era director de editură, de revistă, de teatru...

În 30 septembrie, "*România liberă*" publica un interviu, din care extragem cîteva fragmente. Despre refacerea morală:

"*Comunismul a fost o catastrofă generală, mai rea decît orice invazie străină...România n-a fost niciodată, din punctul ăsta de vedere, ca acum: nici cu turcii, nici cu năvălirile tătarăști. E neplăcut și rușinos să spui public, dar am găsit multă țigănire. Eu m-am gîndit la soarta asta românească, fiindcă nu mi-am recunoscut compatrioții. Nu-i mai simt compatrioți. Românii erau oameni cuminți, adică aveau un statut mental, știau care sunt limitele, știau care sunt purtările. Țăranii erau admirabili. Din păcate nu poți să te vindeci singur. Este nevoie de o cură. Cea mai mare greutate nu e că trebuie schimbat totul, ci că trebuie schimbat totul în același timp.... eu nu văd grabă în schimarea asta, cum vede toată lumea. Din păcate, repede nu se poate... Cred sincer că viitorul României este în mîna studenților. Nu este al generației care se află acum la putere. Toți cei care trăiesc astăzi sunt contaminați sau complexați. De aceea conțez pe studenți: ei vor fi prima generație de buni educatori. Și după aceea, a doua generație va fi curată.*"

Despre Occident: "*Al doilea război s-a terminat printr-o debandadă totală a moravurilor și în Occident, în sensul că multă lume a fost complexată. Mă refer la burghezii, la intelectuali. Există un complex al intelectualilor trecutei generații, adică a mea. Copiii n-au mai simțit autoritatea paternă. Ei au crescut cu educația făcută de mass media și de jocurile electronice... Coeziunea socială e pe ducă..."*

**ABONAȚI-VĂ
LA LUPTA**

CAZUL ȘTEFAN DAVID LA TELEVIZIUNEA ITALIANĂ

Miercuri, 29 septembrie, a fost prezentat în Italia, pe Canalul de Tv "RAI 2", în cadrul programului "Mixer-Central Expres", la o ora de bună audiență, un reportaj de circa 10 minute, intitulat "Tortura în Parlament", realizat de ziarista italo-finlandeză, Pirkko Peltonen-Rogoni, consultant fiind semnatarul acestor rânduri.

Filmul are ca obiect cazul fostului șef, până în 1985, al Securității județene Reșița, acum senator PSM, acuzat că a fost tortionar în anii 50-60. Acuzația provine de la alt membru al Parlamentului, deputatul PNL-CD, dr. Teodor Vintilescu, președinte al asociației Foștilor Deținuți Politici (AFDP) Timiș, care susține că a avut parte, nemijlocit, de "atenția" actualului său "colleg" de la Senat.

Problema pe care o pune aceasta stinjenitoare prezență în forul legislativ al țării a fost ridicată, pe plan moral, dar și pe cel al dreptului internațional, de către senatorul Adrian Popescu-Necșești (PNL-CD, Caraș Severin) în cadrul comisiei de validare a Camerei Superioare și apoi, cu ocazia primei ședințe în plen a Parlamentului din noiembrie 1992.

În ianuarie 1993, echipa care a realizat documentarul s-a deplasat din Italia la Oravița, Reșița și Timișoara, teatrul evenimentelor care s-au desfășurat în urmă cu 30 de ani. La Oravița, în fostul sediu al Securității, acum Poliția, în care dr. Vintilescu a fost brutalizat de Ștefan David, pe atunci șef al serviciilor locale de represiune, nu am putut filma în interior, ci, cu greu, pe afară. În ciuda unui tânăr comandant de tip nou, mai deschis, mulți polițiști aveau un vădit comportament de milițian de tip vechi, chiar sfidător. La fața locului, în Banat, realizatorii (care s-au bucurat de sprijinul tehnic al "Fundației pentru Artele Vizuale", condusă de dna Velvet-Moraru) au avut întâlniri atât cu victima cât și cu cel învinuit care, ce-i drept, a acceptat de bună voie întrevederea, care a avut loc chiar la Reșița, în sediul Prefecturii. Nu i-au lipsit însă senatorului, fost securist, fraze de tipul: "Eram informat că veniți; dvoastră jucați în deplasare, eu sînt pe terenul meu!" sau "Securitatea lupta doar împotriva sabotajelor și în prevenirea și stingerea incendiilor", ori: "Nu am nimic să-mi reproșez, am respectat legea, bună-rea care era!". Grosolană mistificare....

În fața camerelor de luat vederi, David Ștefan, senin, fără să clipească, a declinat, cu o naturalețe deconcertantă și cu o siguranță demnă de o cauză mai bună, orice responsabilitate în cazul evocat. Dimpotrivă, cu aplomb, el a revărsat acuzații pe umerii dr. Vintilescu. De menționat că, în documentar, au fost audiați și intervievați, alături de deputatul liberal în cauză, și un număr de țărani din zonă, foști deținuți politici, care, și ei, îl acuzau pe fostul colonel Ștefan David de molestări, operate, mai ales, la interogatoriile periodice ulterioare, la care-i supunea, pe un

arc de timp mergînd din anii '50 pînă la finele anilor '70! Senatorul David, povestea țărani, era poreclit "dentistul" din cauza predilectiei sale pentru tortura prin zburarea dinților. De altfel, dr. Vintilescu, tot de ruperea dinților îl acuză pe colegul său din Senat....

Filmul, care prezintă și alte aspecte ale universului concentraționar din vremea

comunismului, a fost difuzat și pe "France 3", în programul "Continental", în primăvară, fiind cumpărat și de alte țări, printre care Japonia și Ungaria.

Considerăm important, dar și salutar, să vedem acest documentar cât de curînd, prin TVR, și pe micile ecrane din România!

Adrian NICULESCU
(Milano)

NOUȚĂȚI EDITORIALE

EUGEN LOVINESCU "SBURĂTORUL AGENDE LITERARE"

Este vorba de Jurnalul, care a fost salvat în 1948 de soția criticului, Ecaterina Bălăcioiu Lovinescu (moartă în închisoare), împreună cu romanul "Mălurenii". Printr-o ambasadă străină, manuscrisele au ajuns la Paris, la Monica Lovinescu, care a pus, acum, la dispoziția Editurii Minerva, "Agendele". Ediția, îngrijită de Monica Lovinescu și Gabriela Omăt, are o prefață de Alexandru George.

Z. Ornea, recenzează evenimentul editorial în "România literară". *"Ușa îi era mereu deschisă vizitatorilor și veneau, pe neașteptate și la orele cele mai năstrușnice, scriitori cu statut literar cîștigat, cei cu bastonul de mareșal în geanta cu manuscrise, veleitari sîcîitori și simpli imbecili. Îi asculta pe toți, deopotrivă, suporta stoic corvoada lecturii unor "opere" moarte, i se lăsau altele în lectură solitară și era bucuros cînd putea descoperi autenticul în nisipul mișcător al viermuiei cotidiene. Apoi avea, ca mentor, misiunea ingrată de a face să se tolereze între ele, în cenaclu, personalități explozive ca Stamatia, Davidescu, Ion Barbu, Camil Petrescu, Aderca, Baltazar, Vladimir Streinu, Vianu, Șerban Cioculescu, Voronca, Fundoianu și alții cu nume mai puțin sonore. Misiunea mentorului ni se înfățișează ca o grea osîndă. Asumîndu-și-o, și-a purtat-o cu demnitate, cînd și cînd, iritarea, repede învînsă, manifestîndu-se răzbit."*

.....

TITU POPESCU POETUL HORIA STAMATU München, 1993

.....

RADU G. ȚEPOSU Istoria tragică & grotescă a întunecatului deceniu literar nouă Editura Eminescu

Prima panoramă a ultimului deceniu de literatură română, cu un studiu despre postmodernism. Cartea a fost supusă amînarilor și pînă la urmă refuzului cenzurii, înainte de decembrie '89.

Cartea poate fi comandată la redacția revistei "Cuvîntul": Bd. N. Bălcescu 23A O.P. 1 P.O.Box 1-876, 70112 București.

O ZI CU RADIO TINERAMA

De la 1 iulie, pe 68,7 FM, funcționează la București Radio Tinerama. Creată de Max Bănuș, stația a pornit cu o echipă de studenți, amatori întru ale jurnalismului, dar explodînd de energie și entuziasm. Funcționînd 24/24 ore (este a doua stație europeană de știri non-stop după France Info) are un program variat: știri locale, informații culturale și economice, emisiuni pentru copii, muzică și dezbateri cu invitați, printre care o foarte populară emisiune a lui Max Bănuș "Talk Show" - anglicism pentru satisfacerea gustului pentru exotism...). Programată de mai multe ori pe săptămînă, emisiunea a fost o premieră în peisajul audio-vizual românesc pentru că permite intervenții în direct ale ascultătorilor, ceea ce încălzește pînă la roșu firele telefonice ale redacției. În felul acesta au trecut prin studio mai multe personalități ale vieții politice și publice românești. După doar trei luni, sondajele situează Radio Tinerama în frunte cu 69% ascultare.

Duminică 10 octombrie, Max Bănuș a anunțat tema Talk Show-ului: o întrebare pusă invitaților și ascultătorilor: "Este moral ca un parlament să numească într-o funcție o persoană care a mințit în mod public parlamentul?" Întrebare generală dar legată și de candidatura dlui Virgil Măgureanu la direcția SRI, propusă de președintele Iliescu. Abia începuse emisiunea cînd s-au abătut un val de apeluri cu vorbe colorate, înjurături, mă rog, limbajul cunoscut al "băieților": vîndut, trădător, CIA, Mosad etc. Fiecare a fost lăsat să-și spună lecția. Unul din ei, neauzind nici o reacție la terminare, a reluat același text. Era scris. Cum sursa acestor "voci din popor" era lesne de bănuț, la un moment dat, Max Bănuș l-a întrebat pe înjurător: "Domnule, dar ce număr ați format?" Tăcere penibilă + închiderea grabnică a aparatului. Centrala, care-i făcuse legătura, nu-i spuse numărul. Continuînd emisiunea, s-au primit alte apeluri, indignate de limbajul "băieților" și critice la adresa candidatului Măgureanu. S-a petrecut un fenomen inexplicabil: pentru 5 minute recepția a fost bruiată pe tot întinsul Capitalei. Din întîmplare.

La terminare, în stradă se aflau zeci de persoane venite să-i aplaude pe realizatori. În zilele următoare au sosit telefoane de mulțumiri și maldăre de scrisori cu felicitări.

Dar important este că Parlamentul nu s-a clintit, răspunsul său a fost categoric DA, este morală minciuna!

Șerban DEMETRIU

Ca în fiecare an, Institutul și Biblioteca română din Freiburg-im-Briesgau (Germania), cea mai însemnată vatră de cultură românească în afara hotarelor țării, aflată în vechiul oraș din marginea Pădurii Negre, a organizat și anul acesta, ca întotdeauna la începutul lui octombrie, o sesiune științifică, precedată de o consfătuire administrativă. Oaspeții, veniți ca de obicei din țările occidentale, și, precum în ultimii trei ani, și din țară, au fost întâmpinați de doamnele Irina Nasta și Rodica Moșinski, care continuă, împreună cu directorul Institutului, istoricul Iancu Bidian, să țină la dispoziția cercetătorilor români și străini acest valoros tezaur cultural, fără nici o recompensă materială pentru generoasa și - trebuie să subliniem - foarte împovărașoarea lor activitate.

Adunarea generală ordinară pentru anul 1. octombrie 1992-1. octombrie 1993 a fost deschisă de președintele comitetului de conducere, istoricul Matei Cazacu, după care, directorul Institutului, Iancu Bidian, a menționat diligențele în vederea obținerii fondurilor necesare pentru supraviețuirea Institutului, arătând totodată ampla activitate și colaborările cu mediile universitare, precum și sugestiile primite în legătură cu noi teme de cercetare. La proiectele de perspectivă, prof. Aurelio Răuță a sugerat - și propunerea sa a fost reținută - să se inițieze, în anul 1994, o sesiune științifică la Paris.

Prima parte a sesiunii științifice din 2 octombrie a fost consacrată bizantinologului Petre Năsturel, la împlinirea vârstei de 70 de ani. Luând primul cuvântul, Matei Cazacu a arătat că în viața lui Petre Năsturel - cărturar de aleasă valoare, dintre cei care au dus mai departe tradiția bizantinologiei în țara noastră - s-au succedat trei perioade: prima, de la nașterea sa la Paris, la 1 aprilie 1923, pînă la plecarea sa din Franța, 1943, venind în România pentru a se înscrie voluntar împotriva Sovietetelor, a doua, din 1943 pînă în 1970, traversînd întunecatele decenii ale dominației comuniste, și cea de a treia, din 1970, an în care alege libertatea și se instalează în Parisul său natal, unde va desfășura o bogată activitate științifică la CNRS.

Istoricul Pavel Chihaiia a descris mediul universitar în care a activat cercetătorul Petre Năsturel în România, strînsă colaborare cu profesorii Vitalien Laurent, Mihai Berza, Emil Lăzărescu, Emil Condurache. Cunoșcînd temeinic limbile greacă, bizantina, latina și mediobulgara, Petre Năsturel a studiat, în primul rînd, și a pus în lumină legăturile Țărilor Române cu Bizanțul, dînd la iveală documente inedite și relatări în legătură cu aceste relații, descrise atît în doctoratul său de la Iași, din 1951, cît și în cel de la Sorbona din 1979 - publicat în lucrarea de referință "Le mont Athos et les Roumains. recherches sur leurs relations du milieu du XVI-è siècle à 1654". Cu o curiozitate vie, cu o minuțioasă rigoare științifică, Petre Năsturel a publicat 150 de titluri atît în legătură cu relațiile Țărilor Românești cu Bizanțul, cît și cu Grecia post-bizantină, cu lumea balcanică apoi studii despre trecutul Bisericii române și, implicit, despre arta veche românească, lucrări de sigilografie, heraldică, numismatică, genealogie și

diplomatică.

Pavel Chihaiia, care l-a cunoscut pe Petre Năsturel imediat după venirea acestuia în țară, în 1943, a evocat familia Gheorghe Fratostișteanu, frecventată de ei, cuib al rezistenței anticomuniste, unde s-a întemeiat organizația "Mihai Eminescu", apoi relațiile cu Emil Lăzărescu și George Brătianu, ultimul, încredințîndu-i, prin soția sa, manuscrisele care plecau spre Paris în valiza diplomatică a Ambasadei franceze. Prin ținuta sa demnă, acest pasionat om de știință a fost mereu animat de un optimism luminos, care l-a ajutat să străbată zilele sumbre ale deceniilor de dictatura comunistă.

În continuare, istoricul Dan Cernovodeanu a conferențiat despre "Stemele valahe din Armorialul Wijnbergen în lumina ultimelor cercetări", menținîndu-și afirmația făcută cu paisprezece ani în urmă - și la care s-a raliat recent și cercetătorul I.N. Mănescu - referitoare la atribuirea a două steme din Armorialul Wijnbergen unuia din ultimii Asănești (lui Ioan Asan al III-lea) și voievodului nord-dunărean Litovoi - împotriva afirmațiilor heraldistului Marcel Sturdza-Săucești, și a istoricilor Radu Ștefan Ciobanu și Nicolae Șerban Tanașoca, care atribuie altor epoci și altor titulari cele două steme, sub care se află indicația "Roy de Blaquie", întemeiați pe noi scrieri de epocă.

În comunicarea sa, Petre Năsturel l-a identificat pe al patrulea cronicar al cronicii

SESIUNEA ȘTIINȚIFICĂ DE LA INSTITUTUL ROMÂN DIN FREIBURG

moldovenești din secolul al XVI, care este Isaia de la Slatina, necunoscut pînă în prezent, și care a redactat un fragment cuprins între contribuțiile lui Eftimie și Azarie în manuscrisul de la Kiev. Acest fragment a fost despărțit de cronică anterioară prin precizarea (în slavă) "Și acestea pînă aici", formulă de încheiere moștenită din literatura istorică bizantină, neglijată de cercetători.

Comunicarea scriitorului Victor Popescu, "Definirea raportului între minorități și majorități în sînul statelor multinaționale" a pornit de la necesitatea corectei definiri a conceptului de "națiune", ocultat de marxism și revenit în preocupările politologilor. Statele occidentale sunt multinaționale, dar cu națiuni solide, deci state plurinaționale dar unitare. Națiunile eliberate din Est trebuie să înțeleagă necesitatea armoniei statale, cu respectul individualităților etnice. Pentru eliminarea tensiunilor și conflictelor trebuie multiplicare reuniunile și mesele rotunde pentru stabilirea unui limbaj comun, acceptabil pentru diferitele etnii.

Profesorul Aurelio Răuță a pus în lumină, în comunicarea sa - "Februarie 1938, distrugerea democrației în România" - semnificația prăbușirii sistemului democratic românesc pentru 60 de ani de dictatură a unor regimuri autocrate. În domnia lui Carol al II-lea se pot distinge trei etape: 1930-1933, cînd are pe Iuliu Maniu împotriva sa iar Nicolae Iorga nu poate soluționa problemele Statului; 1933-1937, patru ani de domnie pașnică, în care țara cunoaște o remarcabilă dezvoltare economică și culturală; ultimii trei ani dramatici, de la

Grig POP
EXPOZITIE DE FOTOGRAFII
"Femmes de près... Femmes de loin"
15 octombrie - 16 noiembrie
SYNDICAT D'INITIATIVE DE CHOISY-LE-ROI
(Val-de-Marne) 6 bis-8, Place de l'Eglise
Expoziția este deschisă zilnic între 10-12 și
14,30-18. Închisă între 30/10 și 1/11
și între 11 și 14 noiembrie.

dictatura instaurată în februarie 1938 și încheiată la 6 septembrie, cînd Carol al II-lea este nevoit să părăsească țara. În februarie 1938, suprimînd constituția, Carol al II-lea a trecut la cenzură și dizolvarea parlamentului, singurul partid care a protestat energic fiind cel național-țărănesc al lui Iuliu Maniu.

Comunicarea profesorului italian Roberto Scagno din Torino s-a intitulat "Observații critice despre Constantin Noica și cultura română". Filosofia, dialogurile, viața ascetică și recomandarea studiilor antice a impus un model de cărturar, Constantin Noica avînd meritul de a contribui, începînd cu anii 60, la risipirea atmosferei apăsătoare și a dogmatismului cultural. Totuși, consideră prof. R. Scagno, filosofia originală a lui C. Noica, întemeiată pe fondul autohton al limbii, n-a luat în considerație, în definirea contribuției românești la cultura europeană, tradiția istorică creștină din țările Române și nici, din punct de vedere teoretic, raportul între morală, politică și istorie.

Dr. Mihai Neagu l-a cunoscut nemijlocit în ultimii săi 25 de ani de viață pe Petre Țuțea, fiindu-i discipol încă din iarna lui 1955, și devenindu-i, după absolvirea facultății de medicină, medic curant. Vorbînd despre "Amurgul lui Petre Țuțea", dr. Mihai Neagu a evocat particularitățile psihologice și de comportament din ultima parte a vieții, relativ puțin cunoscută, a acestui Socrate român.

Profesorul Radu Enescu a propus o "Paralelă între Pamfil Șeicaru și Naș Ionescu", de primul legîndu-l și o prietenie foarte strînsă, de cel de al doilea admirația pe care i-au purtat-o și discipolii săi Eliade, Cioran, Noica. Comunicarea este, de fapt, un capitol dintr-o carte de portete a unor personalități ale exilului, ca Horia Vintilă, Aron Cotruș, Horia Stamatu și alții, în curs de apariție. Evocîndu-l pe Pamfil Șeicaru, prof. Enescu a amintit de prietenia acestuia cu Nichifor Crainic, care s-a risipit între anii 1918-1924, din motive pe care P. Șeicaru nu le-a destăinuit niciodată, precum și de prietenia cu Ion Petrovici. În linii mari, P. Șeicaru avea un caracter ferm și își exprima succint, sincer și original opiniile, de multe ori incomode. El a prevăzut - așa cum o arată articolele sale premonitorii - pericolul sovietic și istoria i-a dat dreptate. Prezentînd punctele de incidență dintre Șeicaru și Naș Ionescu, conferențiarul a arătat că discipolii celui din urmă au fost atrași spre Naș Ionescu de năzuința de autocunoaștere și împlinire personală, de revelația sacralului în sine și în lumea din jur.

Pavel CHIHAIA

"ACTELE TIPĂRITE ÎN BASARABIA (1812-1830)"

Cu multă curiozitate științifică - dar și cu bucurie - am luat cunoștință de apariția unei prețioase lucrări: Acte în limba română tipărite în Basarabia", I, 1812-1830, Editura Academiei Române, București, 1993. Autorii, Paul Mihail și Zamfira Mihail - amândoi originari din ținuturile basarabene - sînt bine cunoscuți pentru competența lor istorico-filologică demonstrată prin lucrările lor apărute în ultimele decenii. Ei au adunat documente românești importante pentru stabilirea unei reale istorii a Basarabiei după 1812, cînd turcii, în perioada napoleoniană, au cedat Rusiei provincia noastră românească pe de-a-supra capului românilor din Moldova.

Precedată de un amplu și dens "Studiu introductiv", acest prim volum, dintr-o serie de un interes excepțional, conține "Bibliografia tipăriturilor în românește din Basarabia", cuprinzînd un indice cronologic și un indice tematic al actelor reproduse.

Actele sînt științific clasate în I. Acte administrative și juridice, la rîndul lor reprezentînd 1. Legi, regulamente și circulare; 2. Acte relative la impozite; 3. Acte relative la comerț; 4. Acte privind activități publice, umanitare, culturale, școlare; Alte acte sînt: II. Regulamente de carantine și acțiuni contra epidemiilor, III. Proclamații și relații despre diferite războaie ale Imperiului și IV Circulare referitoare la familia imperială.

Trebuie subliniat că această lucrare reprezintă prima ediție a tuturor documentelor de limbă română apărute în Basarabia între 1812-1830 și că se bazează pe o lucrare de tinerețe a unuia dintre autori, și anume părintele Paul Mihail (ovici) care, în 1939, a primit premiul Năsturel al Academiei Române pentru Tipărituri românești din Basarabia 1812-1818. De data aceasta, alături de fiica sa, Zamfira, a lărgit arcul cercetărilor, ambii elaborînd o ediție critică privind bibliografia fiecărei piese prezentate. Astfel, lucrarea este un adevărat tezaur istoric și o sursă de primă mîină pentru cercetările lingvistice, cu atît mai mult cu cît, textele, făcînd parte din colecțiile Bibliotecii Academiei și al Arhivelor statului, erau inaccesibile cercetătorilor basarabeni.

Actele prezintă, într-adevăr, un lexic de o mare bogăție și varietate, destul de diferit de vocabularul românesc comun al epocii, care necesită uneori recurgerea la "indicele" final. Se pune însă problema criteriilor care au stat la baza alegerii cuvintelor care să figureze în "indice". Se poate, astfel observa că acesta nu conține o serie de termeni din Acte care ar necesita o glosare: este cazul cuvintelor care nu fac parte din lexicul uzual al limbii române: gospod, înjurliu, nepredstav, lisîre, prisutsvie, împunoiet, hultui-ire, iconomicesți, și foarte multe altele.

În plus, nu se înțelege de ce la unele cuvinte se notează sensul și la altele nu; este foarte bine că la arătare, de exemplu, se indică semnificația "raport", la birjă, "bursă" etc., dar nu s-a procedat la fel și în alte cazuri

unde:

1. cuvîntul este necunoscut, rar sau regional, de ex. blagocin, desidemonie, oblate, poșlină, pronomie, otup etc.

sau 2. avea un alt sens decît cel comun astăzi în română, precum bîrfeală, în contextul "bîrfeala lui nu este mare".

Pe de altă parte, în "indice" se află un număr de cuvinte care, în mod firesc, fără o explicație specială, nu au ce căuta aici, avînd o formă și o semnificație identică cu cea de azi. Este cazul termenilor adeverință, administrator, arat, baron, ciumă, cutremur, etc., etc.

Observațiile noastre au rolul de a atrage

atenția asupra necesității asocierii unui lingvist specializat în probleme lexicale (și care, în principiu, să nu cunoască limba rusa pentru a nu fi în nici un fel influențat de termenii de această origine din texte) la alcătuirea indicelui. Să sperăm că nu este prea tîrziu pentru volumele următoare și că se pot remedia lipsurile menționate care îngreunează uneori cercetarea textelor din perspectiva lingvistică. Aceasta nu ne împiedică să recunoaștem și să apreciem imensul volum de muncă depus de cei doi editori.

Florica DIMITRESCU

DIN EXILUL DE ALTĂDATĂ

CU 45 DE ANI ÎN URMĂ, PRIMUL SPECTACOL DE REVISTĂ AL ACTORILOR EXILAȚI...

16 artiști, care făceau parte din trupele fostelor teatre "Cărăbuș", "Alhambra", "Baraseum", "Gioconda", "Atlantic", foarte cunoscuți înainte de 1944 în România, au avut timp, dar mai ales norocul să părăsească țara sub regimurile guvernelor Sănătescu și Rădescu și 6 luni după instalarea lui Groza, înainte ca întreaga administrație să fi încăput pe mîna comuniștilor. Constantin Tănase, patronul teatrului "Cărăbuș" avea să fie asasinat în 1949, pentru cupletul "Davai ceas davai hazaica", Forry Eterle, Șeptilici sau Nora Piacentini erau arestați la graniță, în vreme ce colaboratorii se desemnau sub numele lui Niki Atanasiu, Beligan, Lucia Sturza Bulandra.

Acesteia din urmă, Păstorel i-a dedicat cîteva epigrame tăioase, pe care le-am publicat la acea vreme în "B.I.R.E.", publicația ce o conduceam la Paris. După ce a ieșit din închisoare, Păstorel a fost obligat să mă atace în (nr. 238, 10 mai 1961) "Glasul Patriei" (trădării), care se voia "organ al comitetului român pentru repatriere", sub conducerea lui Guță Tătărescu. Păstorel a "atacat" civilizatul, nu birjerește ca cei care semnau în această maculatură, care, după dispariția lui Dej, s-a numit "Tribuna României".

Întru-cît pomenim de acest "organ" de tristă amintire în exil, să amintim că în nr. 221, din 20 ianuarie 1962, putea fi citit un violent articol împotriva refugiaților români, semnat de actualul Patriarh Teoctist, la acea vreme vicar al Patriarhiei de la București, ca răspuns publicației engleze "The tablet" (16 dec. 1961) unde apăruese "un articol revoltător la adresa clerului și ortodoxiei din România". "Articolul revoltător" informa că Patriarhul Marina, fusese numit din ordinul Moscovei, de renumitul Karpov - care în anii 1945-48 făcea parte din triumviratul Beria-Malenkov-Karpov...

Dar să revenim la cei 16 artiști, care reușiseră să plece cu pașapoarte via Istanbul, Beirut, Viena. Artiștii au fost primii care și-au luat zborul fugind de tragedia care se abătuse peste România, țară în care aceștia avuseseră orele lor de glorie, într-o lume

plină de umor și veselie. În 1948, ei au prezentat la teatrul "Eduard VII" fantezia revuistică în 2 acte "Mi-e dor de tine țărișoară", de Rubio Livio și I.D. Lambru, direcția artistică Rolan Garnier, de la "Baraseum". Spectacolul s-a jucat în fiecare sîmbătă și duminică, timp de o lună, cu concursul artiștilor: Mya Apostolescu, vedeta teatrului "Cărăbuș" - care, emigrînd apoi în Argentina, a deschis un magazin de pălării - Tina Bereșteanu ("Baraseum"), Nicu Felman ("Gioconda"), Toto Gruia ("Savoy") - care și-a continuat cu succes cariera în Israel -, Tatiana Kuliban, Dorothea Liviu ("Alhambra"), Puiu Mionescu ("Cărăbuș") - care, înainte de a se stabili în Brazilia, a cîntat la Paris, la cabaretul, astăzi dispărut, "Un chat sur le toit", de pe strada Vavin -, Doina Misir, artistă de prestigiu a Teatrului de Comedie, Lucia Chevalier ("Cărăbuș") - stabilită ulterior în Suedia, unde a prezentat spectacole de umbre chinezești -, Sarina Paves, Ileana Semo - renumită dansatoare, angajată apoi la Casino de Paris, moartă într-un stupid accident de mașină, la Roma, în 1950 -, tenorul Nicolae Varlam ("Alhambra") - care, căsătorindu-se cu o soprană franceză și-a făcut o trupă de opereta cu care a dat spectacole în Franța și în țările francofone -, cîntăreața Yolanda ("Baraseum"), Gaby Rădulescu ("Cărăbuș"), renumitul clown muzical Yonelini ("Baraseum") - care a emigrat în SUA, după spectacole la "Ambassadeurs" -, René Marcel ("Gioconda");

În 1953 a luat ființă la Paris, sub președinția dnei Lauroux, "Asociația femeilor ortodoxe române", căreia Nicu Barzuca îi ceda gratuit restaurantul său "Mamaia", în zilele de închidere obligatorie a localului. Aici, doamnele din asociație aduceau prăjituri și dulciuri pregătite de ele și se organizau după-amieze dansante la care își dădeau concursul Gaby Rădulescu și Jean Moscopol. Timpuri de altă dată, cînd exista omenie și dragoste de țara pierdută...

René THEO

■ În 6 octombrie, la cursul oficial, dolarul ajunsese la 955 lei (la 1 septembrie era de 836lei).

"Cotidianul", din 8 oct. a publicat studiul unui institut al guvernului care stabilește, de altfel, pragul de sărăcie absolută peste nivelul salariului minim, care este de 30.000 lei. Numai la nivelul lunii august, precizează studiul, cheltuielile pentru alimente și întreținerea locuinței au crescut cu 10%. Chiar guvernul recunoaște, prin elaborarea unei legi de ajutorare pe timpul iernii, existența a 2 milioane de oameni aflați sub nivelul minim de subsistență. Dar cele 8 milioane de persoane, întreabă ziaristul de la "Cotidianul", care se găsesc "la limita insuportabilului?" La 1 octombrie prețurile la energie electrică și transport au crescut din nou, iar neliniștea pentru iarna ce vine are de ce să-i cuprindă pe români.

România nu beneficiază pentru acest an de finanțare externă de la FMI, iar călătoria la Moscova a premierului Văcăroiu, deși acesta s-a lăudat că a rezolvat importul de gaze naturale, n-a fost chiar atât de fructuoasă. Nu s-a semnat nici un contract, iar Gaz-Export, firma care are monopolul exportului în Federația Rusă este de acord ca, în schimbul produselor alimentare, să livreze un miliard de metri cubi de gaze naturale, cantitate insuficientă pentru necesarul intern pe timp de iarnă. Nici livrările în lignit nu vor putea satisface decât 66% din contractele existente, a anunțat societatea comercială română care asigură lemnele și cărbunii pentru toată țara. Să adăugăm că o tonă de lemne (mai ales deșeurile lemnoase, cu putere calorică scăzută) costă 28.629 lei, iar una de cărbune, 22.658 lei.

■ În casa de pe Calea Victoriei 120 funcționează Grupul de Dialog Social, Editura All, care publică literatură științifică și didactică, Comitetul Helsinki pentru Drepturile

Omului, o bibliotecă de carte social-politică, redacția revistei "22", librăria "Humanitas, Centrul Video-Est. Cu alte cuvinte un adevărat centru al societății civile.

Clădirea aparține Muzeului Satului, cu care există un contract de închiriere pe trei ani, reînnoit în 1992. Iată însă ca sosește pe adresa GDS-ului o somație de evacuare, în 30 de zile, semnată de directorul adjunct al Muzeului Satului, care informează că spațiul respectiv a fost alocat Centrului cultural "Ioan Cuza" (numele domnitorului e totuși altul...). Doar că de amintitul centru cultural, înființat acum 10 luni, printr-o decizie semnată de ministrul culturii Mihai Golu, n-a auzit nimeni. Într-adevăr, casa din Calea Victoriei 120, se spune, a aparținut Domnitorului Alexandru Ioan Cuza înainte de a trece prin naționalizare în custodia Muzeului de arta populară. În anii premergători lui 1989, Nicu Ceaușescu, care o renovase, a adăpostit aici un centru de tineret. Stratagema este evidentă: când au început tratativele de intrare în Consiliul Europei, Doina Cornea a fost dată în judecată; când se sărbătorea intrarea României în acest Consiliu, s-a încercat aruncarea în stradă a sediului care reprezenta un concentrat de societate civilă.

Puterea actuală practică același scenariu cu care a debutat regimul lui Ceaușescu: o politica externă pro-occidentală pentru a se accepta politica internă. Iar imualibitatea controlului intern este, în momente semnificative, semnalizat cu maximum de absurditate, ca nu cumva sa treacă neobservat...

■ În urma scandalului din jurul tipografiei care a fost donată Uniunii Scriitorilor de statul german, dar care n-a funcționat pentru scriitori, Mircea Dinescu și-a dat demisia din funcția de președinte al Uniunii, în 7 octombrie, printr-o scrisoare publicată în "Adevărul". Scrisoarea, care nu răspunde la

nici unul din reproșurile care i s-au făcut, ar fi putut fi publicată, ca stil, de "România Mare"... Înaintea lui Mircea Dinescu își dăduseră demisiile din Consiliul director, până la lămurirea lucrurilor, Ana Blandiana și Octavian Paler.

■ La Stolniceni, în Basarabia, la nord-vest de Chișinău a fost descoperită o incintă geto-dacică (sec. V-III î. d.Cr.), pe 10 ha, în care sunt cuprinse câteva zeci de

morminte.

Cecetările arheologice sunt abia la început, dar caracterul senzațional al descoperirii, fața de celelalte 100 de cetăți geto-dacice cunoscute, e formulat în câteva prime întrebări: de ce morții de aici au fost înhumați când în sec. V-III î.d. Cr. pe teritoriul geto-dacic defuncții erau în marea lor majoritate incinerate? De ce au fost fortificate aceste morminte? ("România liberă").

ASOCIAȚIA MONDIALĂ "PRO BASARABIA ȘI BUCOVINA"

invită membrii și simpatizanții ei din Franța la o ședință de redimensionare a activității Asociației cu următoarea ordine de zi:

1. Reîntregirea : teze și antiteze, conferință de Nicolae Lupan.

2. Alegerea unui Comitet de conducere al Filialei Franța

Ședința se ține la Paris, 38 A rue Ribéra, în ziua de 29 octombrie 1993, orele 18.

NATURALIZARI

"Journal Officiel", din 10, 14 și 17 octombrie 1993 publică numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Gavaza Mihai, născut la Saiti; Gavaza Mariana Ana (n. Mandrescu), născută la Brașov; Buricatu Ioan, născut la Bacău; Ana-Maria Buricatu (n. Popescu), născută la Măgura; Buricatu Ioan, născut la București; Rusu Romanița, născută la București; Aref Maria (n. Nica), născută la Tîrgu-Jiu Gorj; Ciobănașu Dorel Mircea, născut la București; Ciobănașu Simona, născută la București; Ciobănașu Denise Liliana (n. Socor), născută la Roman; Enache Adela Daniela, născută la București; Enache Zaharia, născut la Giurgiu; Enache Georges-Antoine, născut la Casablanca; Enache Maria (n. Casandrescu), născută la Moroieni; Marinescu Ion Constantin, născut la București; Marinescu Florica (n. Bulzan), născută la Tulcea; Marinescu Iona Elena, născută la București.

**Părintele DUMITRU
STANILOAIE a încetat
din viață în 5 octombrie**

Refugiat politic din 1949, **VIRGIL MICU** (1910-1993), una din figurile luminoase ale exilului românesc din Franța, a încetat din viață în 5 octombrie, la Paris.

PELERINAJ LA MAUBEUGE

Bisericele Române din Paris (Ortodoxă și Greco-Catolică) și AFDPR - filiala Franța va invita să luați parte la un pelerinaj la Maubeuge (în nordul Franței, lângă frontiera cu Belgia), unde dorm 80 de soldați români, căzuți în primul război mondial, ca aliați ai Franței. Cimitirul de la Maubeuge conține un careu cu 80 de cruci, cu nume românești, și un monument, cu stema regală în metal.

Pelerinajul are loc în 30 octombrie a.c. (când în Franța sunt trei zile libere, deoarece Ziua Morților, Toussaints, cade într-o luni). Plecarea cu autocarul, indiferent de vreme, la orele 8 dimineața din fața Bisericii Ortodoxe Române, 9, rue Jean de Beauvais (Metro Maubert-Mutualité). Revenirea în aceeași zi la orele 23. Pentru un drum dus-întors de 482 de km, costul unui bilet este de 100 de Fr.

Înscrierile la dl. Remus Radina, tel. 44 23 97 63, sau la Biserica Greco-Catolică.

le combat

Directeur: Michel Korné 22/10/93
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 212

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSTRALIE

USA 60 ou équivalent
USA 70 ou équivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 633520F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

DIFFICULTES POLITIQUES EN UKRAINE

(Extraits du Bulletin de Presse du Service Ukrainien d'Information Paris des 14 sept et 12 oct.1993)

L'Ukraine se débat dans des difficultés politiques.

Tout d'abord, la crise économique persistante s'aggrave sensiblement. Toutes les tentatives de réformes économiques ont échoué. Les députés conservateurs empêchent par des palabres le travail du parlement. Des fonctionnaires des ministères et des membres des institutions économiques, des directeurs des entreprises, anciens membres de la nomenklatura communiste, n'appliquent par les lois et freinent les réformes.

D'un autre côté, la Russie qui cherche la prédominance dans la région, voire même la reconstruction de l'Empire russe, ne fait rien pour faciliter la transition et pour aider l'Ukraine à améliorer sa situation économique. En effet, la Russie est le seul fournisseur de pétrole et de gaz. En dressant des obstacles dans les relations économiques et en diminuant les livraisons de pétrole et de gaz, la Russie veut obliger l'Ukraine à revenir d'une manière ou d'une autre dans le giron du "grand frère" russe.

Il est indéniable que la grève des mineurs du Donbass, qui avait contribué à aggraver la situation économique et politique du pays, fut téléguidée de Moscou. Les agissements russes en Crimée et particulièrement à Sévastopol contribuent à compliquer la situation politique. L'attitude des députés conservateurs frôle souvent l'obstruction. Selon de nombreux observateurs, Moscou cherche à déstabiliser l'Ukraine pour l'obliger à signer une nouvelle union.

La création d'une union économique entre la Russie, l'Ukraine et la Bélarus fut d'ailleurs décidée lors d'une rencontre entre les premiers ministres des trois pays le 10 juillet 1993. Un traité en bonne et due forme devait être signé avant le 1er septembre. Ce projet, combattu avec force par l'opposition démocratique, n'a pas été approuvé par le parlement ukrainien et n'a donc pas été signé.

Les mineurs en grève demandaient non seulement l'amélioration de leurs salaires mais l'organisation au mois de septembre d'un référendum pour savoir si le peuple fait confiance au parlement et d'autre part au président. Or le parlement n'a toujours pris aucune décision à ce sujet.

Tout le monde est d'avis que la nouvelle Constitution doit être adoptée par une

Assemblée nationale nouvellement élue. Or c'est le parlement actuel qui devrait prendre cette décision mais les parlementaires conservateurs ne sont pas pressés de voter la dissolution du parlement.

A la veille du sommet entre les présidents russe et ukrainien, qui s'est tenu le 3 septembre en Crimée, la Russie avait drastiquement réduit ses livraisons de gaz et de pétrole, menaçant l'Ukraine d'asphyxie énergétique pouvant provoquer l'effondrement total de l'économie.

A son départ de Moscou pour la Crimée, Boris Eltsine avait déclaré ; " *Nous ne pouvons pas admettre que l'Ukraine soit une puissance nucléaire*". On sait que dès l'année dernière, il avait proclamé que la flotte de la mer Noire "est et restera russe". A l'issue de la rencontre à huit clos des deux présidents à Yalta, le vendredi 3 septembre, la presse a rapporté que Leonid Kravtchouk avait accepté de remettre toutes les ogives nucléaires à la Russie et de céder à celle-ci la part ukrainienne de la flotte de la mer Noire pour payer la dette énergétique de l'Ukraine.

Influencée par les mass-média de Moscou, la presse occidentale a largement déformé la réalité cherchant souvent à justifier les méthodes de pressions russes.

Il est à noter que les Etats démocratiques assistent à l'application par la Russie d'une politique de chantage et d'intimidation à l'égard d'un autre Etat indépendant, d'une politique qui a été bannie des relations internationales. A ce sujet, il sera utile de rappeler les dispositions de l'Acte final de la Conférence sur la Sécurité et le Coopération en Europe, signé à Helsinki et ratifié par la Russie (alors soviétique).

L'Acte final d'Helsinki stipule notamment dans le Chapitre II; Non recours à la menace ou à l'emploi de la force: " *Les Etats participants s'abstiennent dans leurs relations mutuelles ainsi que dans leurs relations internationales en général, de recourir à la menace ou à l'emploi de la force, soit contre l'intégrité territoriale ou indépendance politique d'un Etat, soit de toute autre manière incompatible avec les buts des Nations Unies et la présente déclaration. Aucune considération ne peut être évoquée pour servir à justifier le recours à la menace ou à l'emploi de la force en violation de ce principe.*"

Dans le Chapitre III: Inviolabilité des frontières, il est dit en outre que les Etats signataires s'engagent à respecter l'inviolabilité des frontières de tous les Etats d'Europe et " *en conséquence, ils s'abstiennent aussi de toute exigence ou de tout acte de mainmise sur tout ou partie du territoire d'un autre Etat*".

□

Le parlement a donné son accord à l'organisation des élections anticipées qui auront lieu au mois de mars 1994 (probablement le 27 mars). Le président L.Kravtchouk a déclaré que le jour où le nouveau parlement se réunira pour sa première session, il lui proposera de fixer l'élection anticipée du président de l'Ukraine.

Pendant la session parlementaire, des milliers de manifestants venus des quatre coins de l'Ukraine ont campé jour et nuit devant le parlement, protestant contre toute union avec la Russie, qu'elle soit économique ou autre. Les manifestants exigeaient le départ de l'Ukraine de la CEI et l'organisation d'élections anticipées.

Dans une lettre adressée le 30/08/93 au quotidien Parisien Le Figaro, l'ambassadeur Ukrainien en France écrivait entre autres :

" *De fait pour l'instant, la Russie, se rendant compte de notre dépendance énergétique, entend "tenir l'Ukraine à la gorge", en utilisant des moyens de pression et de chantage économique. C'est cette politique que la communauté des nations civilisées devrait comprendre. Je voudrais dire qu'en aspirant à la coopération économique sur un pied d'égalité avec la Russie, nous n'avons pas l'intention de monnayer notre intégrité territoriale, ni les intérêts de notre sécurité nationale...*

" *Pax russica ou empire russe ? Il suffit de lire les déclarations des forces politiques principales de la Russie d'aujourd'hui pour comprendre que tout est fait en vue de recréer l'empire. D'autant plus, comme en témoigne le développement des événements dans certaines régions de l'ex-URSS, il s'agirait de recréer l'empire de la pire espèce, l'empire soviétique. En ce qui concerne nous autres, Ukrainiens, nous ne voulons ni empire ni pax russica, nous préférons la pax democratica europeana.*

ROUMANIE : LA MAFIA DES TOILES DE MAÎTRES

Nous avons de reçu de Madame Cecilia PREDA , citoyenne des Pays Bas d'origine roumaine, une lettre du 11 octobre 1993 par laquelle elle fait part de graves violations des Droits de l'Homme dont est la victime son frère, actuellement détenu en Roumanie.

M. Aurel Dimitru PREDA, citoyen roumain, se trouve en détention provisoire, depuis le 6 juillet 1993 au Pénitencier de Jilava à Bucarest, lieu de triste mémoire qui était réservé sous Ceausescu, aux prisonniers politiques. Depuis le 11 septembre 1993, M. A.PREDA entreprend une grève de la faim.

Chef d'accusation : allégation d'outrage à procureur et de rébellion contre agent de la force publique. Il a été arrêté dans le bureau même du procureur CHITU situé dans le palais de Justice de Bucarest.

Sous le régime de Ceausescu, et sous le couvert de la loi du patrimoine de 1977 encore en vigueur, en 1986, la famille PREDA se voit confisqué des "biens culturels" (tableaux) sous prétexte que la maison familiale non chauffée et de ce fait humide ne présente pas les conditions idéales pour la préservation des tableaux. 38 tableaux quittent la maison, contre un reçu. Le père de famille meurt en 1989, le régime change et l'héritier, M.Aurel PREDA entreprend des démarches, requêtes et recours pour obtenir la restitution de ses biens. Par son courage et sa ténacité, fort de son droit dans un pays désormais démocratique, il récupère 32 des 38 tableaux confisqués. Pour les six autres il lui est proposé la somme de 10.000 USD.

Attaché au patrimoine familiale, M.A.PREDA refuse cette vente forcée. Il fait un nouveau procès, qu'il perd, naturellement. Un jour, il a la malencontreuse idée de visiter un des musées d'Art de Bucarest, et grande fut sa surprise de voir "ses" tableaux exposés. Il reprend les démarches pour récupérer l'intégralité du patrimoine familial, et de procès en recours le voilà dans le bureau du procureur CHITU, pour porter plainte contre l'Etat roumain pour séquestration de biens, et demander à ce dernier s'il défend la justice ou la police. Il est arrêté depuis le 6 juillet 1993.

Le détenu PREDA Aurel ayant refusé l'assistance d'un avocat, la famille a appris son incarcération de façon fortuite, en lisant la presse inféodé au gouvernement, qui relatait les agissements d'un "Houligan qui s'en prend à la justice".

Intrigué et sans nouvelles de son neveu depuis un certain temps un oncle du détenu habitant Bucarest a entrepris des démarches et engage un avocat début septembre.

Tout droit de visite, courrier, paquet ayant été refusé non seulement à l'oncle du détenu mais aussi à l'avocat, l'oncle a

contacté la soeur du prévenu à Paris . Celle-ci après deux jours d'essai, les 27 et 28 septembre 1993, a pu joindre le procureur chargé de l'affaire auquel elle a demandé le droit d'écrire et de rendre visite à son frère. Le Procureur visiblement surpris d'apprendre que l'accusé a une soeur à l'étranger et qui en plus souhaite venir exprès à Bucarest pour voir son frère, affirme que le droit de visite ne dépend pas de lui et que si le détenu n'a aucun droit c'est parce qu'il ne respecte pas les règles du pénitencier. A aucun moment dans la discussion très brève qu'il a eue avec la soeur du détenu, le procureur n'a fait mention que le détenu entreprend une grève de la faim. Le lendemain, 29 septembre 1993, le procureur partait en vacances jusqu'au 18 octobre.

Le 1er octobre 1993, le Tribunal a décidé de prolonger la détention provisoire jusqu'au 25 octobre 1993, bien que l'avocat ait présenté une mise en liberté vue le manque de preuves, de témoins et l'expertise psychiatrique contradictoire. A cette occasion l'avocat a pu voir le détenu et apprendre ainsi qu'il fait la grève de la faim depuis le 11 septembre 1993 pour manifester son innocence et dénoncer son arrestation arbitraire. L'avocat affirme que le détenu est en mauvais état.

Par ailleurs, l'avocat qui a eu accès au dossier relève que non seulement le procureur qui accuse le détenu d'outrage n'a pas de preuves ni de témoins pour appuyer ses dires, mais qu'il y a eu vice de procédure, car le tribunal a ordonné deux fois la prolongation de la détention provisoire alors que le délai était déjà dépassé.

Il affirme aussi qu'il y aurait dans le dossier les dépositions de six ouvriers qui effectuaient des travaux dans les locaux du tribunal et qui sont rentrés dans le bureau du procureur lorsque celui-ci en est sorti pour appeler les gardes qui ont arrêté M.A.PREDA. Il ressort de ces déclarations que l'accusé était calmement assis sur une chaise et qu'il n'a pas fait d'opposition ou de rébellion à son arrestation.

La première expertise psychiatrique demandée par le procureur aurait décelé "un manque de discernement logique" alors que la contre-expertise décèle "un raisonnement clair".

En procédant à l'arrestation arbitraire et en maintenant en détention provisoire Aurel PREDA depuis trois mois, et sans procès équitable, la Roumanie respecte-elle les Droits de l'Homme ?

En confisquant le patrimoine de la famille PREDA, la Roumanie respecte-elle la Convention de l'Unesco sur le transfert de propriétés illicites des biens culturels ?

En conclusion de sa lettre, Madame Cecilia PREDA demande :

- que les délais légaux de détention

provisoire soient respectés,

- que le détenu bénéficie d'une étroite surveillance médicale adaptée à sa grève de la faim notamment : prise de sang régulière, examen cardiaque périodique, vérification du niveau de potassium, absorption de minium 4 litres d'eau potable par jour, afin que sa vie et sa santé ne soient pas en danger,

- que le détenu bénéficie d'un procès juste et équitable selon les principes généraux du droit respectés par tous les pays ayant une législation démocratique.

□

Notre rédaction a téléphoné à Bucarest au service du procureur qui était parfaitement au courant des faits mais s'est refusé à toute précision, en attendant le retour de la personne chargée de l'affaire.

Cette affaire dépasse toutefois le cadre d'une violation des Droits de l'Homme par un fonctionnaire abusif.

Parmi les six pièces non restituées pour lesquelles une somme de dix mille dollars , il y avait cinq tableaux attribués à des maîtres occidentaux, dont un à Delacroix et l'autre à Monet, ainsi qu'une très vieille icône. Or il est bien connu que depuis des années, les tableaux de maître appartenant à des particuliers ont été confisqués dans les Etats communistes et souvent revendus en Occident ou au Japon.

En Roumanie, du temps des Ceausescu quand nombre d'objets de valeur étaient de la sorte appropriés par l'Etat, certains étaient revendus au profit des principaux dirigeants de l'époque. Afin de cacher ces détournements, des copies étaient faites que l'on retrouvait dans les dépôts des musées supposés détenir les originaux.

Un expert belge a constaté récemment que les tableaux de l'école flamande exposés dans l'ancien palais-royal de Peles, étaient des faux. Les originaux avaient d'abord séjourné de 1977 à 1987 au laboratoire du musée de l'Art, où des copies avaient vraisemblablement été faites.

Cela expliquerait pourquoi, alors qu'il était encore libre et qu'on lui refusait la restitution des tableaux, l'actuel détenu de Jilava avait pu les voir (ou en voir les copies) lors d'une exposition.

Le fait que le procureur tente de couvrir ces agissements prouve à quel point les liens entre les actuels dirigeants et ceux de l'ancien régime restent étroits dans tous les domaines.

Le cas n'est pas isolé. L'héritier du collectionneur Zambaccian a demandé le 23/9/93 au président Iliescu de lui faire restituer la collection de tableaux et de monnaies dont la Securitate s'était emparée entre 1947 et 1963 par des actes de donations forcées et comprenant 17 tableaux d'impressionnistes français.